

Lieta C-579/19

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2019. gada 30. jūlijs

Iesniedzējtiesa:

Supreme Court of the United Kingdom

Datums, kad pieņemts lēmums par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu:

2019. gada 24. jūlijs

Pārsūdzības iesniedzēji:

R (par Association of Independent Meat Suppliers un citu pieteikumu)

Atbildētājs pārsūdzībā:

Food Standards Agency

**SUPREME COURT OF THE UNITED KINGDOM [APVIENOTĀS
KARALISTES AUGSTĀKĀ TIESA]**

2019. GADA 24. JŪLIJĀ

[..] [iesniedzējtiesas sastāvs]

R (par Association of Independent Meat Suppliers un citu pieteikumu)
(pārsūdzības iesniedzēji)

pret

Food Standards Agency (atbildētājs)

PĒC pārsūdzības iesniedzēju padomnieku un atbildētāja padomnieku
NOKLAUSĪŠANĀS 2019. gada 5. martā

IR PIENĒMUSI ŠĀDU NOLĒMUMU:

1. Jautājumi, kas norādīti šī lūguma pielikumā, tiek nodoti Eiropas Savienības Tiesai prejudiciāla nolēmuma saņemšanai saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. pantu.
2. [...] [lēmums par tiesāšanās izdevumiem]

Sekretārs

2019. gada 24. jūlijs [oriģ. 2. lpp.]

PIELIKUMS

TIESAI UZDOTIE JAUTĀJUMI

1. Vai ar Regulām (EK) Nr. 854/[2004] un Nr. 882/[2004] netiek pieļauta procedūra, atbilstoši kurai *Justice of the Peace* [miera tiesnesis] saskaņā ar *Food Safety Act 1990* [1990. gada Likuma par pārtikas nekaitīgumu] 9. sadaļu pieņem lēmumu lietā pēc būtības un, pamatojoties uz ziņojumiem, kurus snieguši katra lietas dalībnieka pieaicinātie eksperti, izlemj, vai liemenis neatbilst pārtikas nekaitīguma prasībām?
2. Vai ar Regulu (EK) Nr. 882/[2004] ir piešķirtas pārsūdzības tiesības attiecībā uz valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu, kas pieņemts saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 854/[2004] 5. panta 2. punktu, par to, ka liemeņa gaļa nav derīga lietošanai pārtikā, un, ja tas tā ir, kāda pieeja būtu jāpiemēro, pārskatot valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmuma pamatotību pārsūdzībā šādā lietā?

Sekretārs

2019. gada 24. jūlijs [oriģ. 3. lpp.]

[..]

[..] [lietas numurs iesniedzējtiesā un pirmās instances tiesā]

SPRIEDUMS

**R (par *Association of Independent Meat Suppliers* un citu pieteikumu)
(pārsūdzības iesniedzēji) pret *Food Standards Agency* (atbildētājs)**

[..] [iesniedzējtiesas sastāvs]

SPRIEDUMS PIENĒMTS

2019. gada 24. jūlijā

pasludināts 2019. gada 5. martā [oriģ. 4. lpp.]

[..] [lietas dalībnieku pārstāvji] [oriģ. 5. lpp.]

[..] [iesniedzējtiesas sastāvs]

Lietas apstākļi

- 1 2014. gada 11. septembrī *Cleveland Meat Company Ltd* (turpmāk tekstā – “*CMC*”) iegādājās dzīvu bulli Dārlingtonas lauksaimnieku izsolē par 1 361, 20 sterliņu mārciņām. Valsts pilnvarotais veterinārārsts, kas atradās *CMC* kautuvē, bulli atzina par piemērotu kaušanai. Bullim piešķīra 77. kaušanas kārtas numuru, un to nokāva. Gaļas higiēnas inspektors, veicot gan liemeņa, gan subproduktu pēcnāves pārbaudi, identificēja trīs abscesus subproduktos. Subprodukti netika paturēti. Vēlāk tajā pašā dienā valsts pilnvarotais veterinārārsts veica liemeņa pārbaudi un pēc apspriedes ar gaļas higiēnas inspektoru atzina gaļu par nederīgu lietošanai pārtikā, jo pastāvēja aizdomas par pioēmiju. Līdz ar to, liemenim nepiešķīra “veselības marķējumu”, kas apliecinātu tā derīgumu lietošanai pārtikā. Tādējādi *CMC* mēģinājums liemeni pārdot būtu bijis noziedzīgs nodarījums (saskaņā ar *Food Safety and Hygiene (England) Regulations 2013* [Anglijas 2013. gada Pārtikas drošības un higiēnas noteikumu] 19. punktu (turpmāk tekstā – “Pārtikas higiēnas noteikumi”)).
- 2 *CMC* ņēma vērā cita veterinārārsta ieteikumus un apstrīdēja valsts pilnvarotā veterinārārsta viedokli. *CMC* apgalvoja, ka strīda gadījumā un tad, ja tā atteiktos liemeni nodot labprātīgi, valsts pilnvarotajam veterinārārstam saskaņā ar *Food Safety Act 1990* ([1990. gada Likuma par pārtikas nekaitīgumu] (turpmāk tekstā – “1990. gada likums”) 9. sadaļu liemenis ir jāizņem un jānodod *Justice of the Peace* [miera tiesnesim], lai tas izlemtu, vai liemenis ir jāatzīst par nederīgu lietošanai pārtikā. *Food Standards Agency* ([Pārtikas standartu aģentūra] turpmāk tekstā – “*PSA*”) atbildēja, ka nav vajadzības izmantot šādu procedūru. Pēc tam, kad oficiālais veterinārārsts ir atzinis liemeni par nederīgu lietošanai pārtikā, tas jāiznīcina kā dzīvnieku izcelsmes blakusprodukts.
- 3 2014. gada 23. septembrī valsts pilnvarotais veterinārārsts, kas pārstāv *PSA*, nosūtīja *CMC* paziņojumu par liemeņa kā dzīvnieku izcelsmes blakusprodukta iznīcināšanu (turpmāk tekstā – “paziņojums par iznīcināšanu”) (saskaņā ar *Animal By-Products (Enforcement) (England) Regulations 2013* ([Anglijas 2013. gada Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu noteikumu] (turpmāk tekstā – “Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu noteikumi”) 25. panta 2) punkta a) apakšpunktu un Regulu (EK) Nr. 1069/2009. Paziņojumā par iznīcināšanu *CMC* tika informēta par to, ka gadījumā, ja paziņojums netiks ņemts vērā, pilnvarota persona saskaņā ar noteikumiem var veikt pasākumus tā izpildei uz *CMC* rēķina, un ka traucēšana pilnvarotai personai izpildīt paziņojuma prasības ir uzskatāma par pārkāpumu. Paziņojumā par iznīcināšanu arī minēts:

“Jums ir tiesības pārskatīt manu lēmumu tiesā. Pieteikums šādai pārsūdzībai jāiesniedz nekavējoties un jebkurā gadījumā – trīs [oriģ. 6. lpp.] mēnešu laikā no dienas, kad

pirmo reizi radās pamats pieteikumam. Ja vēlaties lēmumu pārsūdzēt, ieteicams nekavējoties konsultēties ar advokātu.”

- 4 Šīs pārskatīšanas tiesā [*judicial review*] procesu ierosināja *Association of Independent Meat Suppliers* [Neatkarīgo gaļas piegādātāju asociācija] – tirdzniecības asociācija, kas darbojas aptuveni 150 kautuvju vārdā, un *CMC* (pārsūdzības iesniedzēji), lai apstrīdētu PSA apgalvojumu, ka tai nevajadzēja izmantot procedūru, kas noteikta 1990. gada likuma 9. sadaļā, un līdztekus apgalvotu, ka Apvienotajai Karalistei ir pienākums nodrošināt līdzekļus, lai šādos gadījumos apstrīdētu valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu. Viņi zaudēja lietu *High Court and Court of Appeal* [Augstajā tiesā un Apelācijas tiesā] un šobrīd lietu pārskatīt šinī Tiesā. Tiesvedībā ir trīs galvenie jautājumi.

Jautājumi izskatāmajā lietā

- 5 Pirmais jautājums ir saistīts ar dalībvalsts iekšējo tiesību jautājumu. Vai šajos apstākļos ir piemērojama 1990. gada likuma 9. sadaļā noteiktā procedūra un vai valsts pilnvarotajam veterinārārstam vai PSA tā ir jāizmanto gadījumā, ja liemeņa īpašnieks atsakās nodot liemeni labprātīgi, lai dotu iespēju liemeņa īpašniekam apstrīdēt valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumus, kuriem tas nepiekrīt? Pārtikas higiēnas noteikumos ir paredzēts, ka to vajadzībām piemēro 9. sadaļu. Saskaņā ar 9. sadaļu, ja tādas izpildes iestādes kā PSA pilnvarotam darbiniekam ir aizdomas, ka barība, kas paredzēta lietošanai pārtikā, “neatbilst pārtikas nekaitīguma prasībām”, viņš var izņemt pārtiku, lai nodotu to miera tiesnesim (kurš var būt gan tiesas piesēdētājs, gan arī kvalificēts apgabaltiesnesis, bet kurš būs vietējais iedzīvotājs kautuves apkārtnē un pieejams jebkurā brīdī). Ja miera tiesnesim, pamatojoties uz pierādījumiem, kurus viņš uzskata par piemērotiem, šķiet, ka pārtika “neatbilst pārtikas nekaitīguma prasībām”, viņš atzīst to par nederīgu lietošanai pārtikā un izdod rīkojumu par tās iznīcināšanu uz īpašnieka rēķina. Ja šāds rīkojums netiek izdots, attiecīgajai izpildes iestādei ir jāatlīdzina īpašniekam jebkāda pārtikas vērtības samazināšanās, kas saistīta ar amatpersonas rīcību. Saskaņā ar 8. iedaļas 2. punktu pārtika neatbilst nekaitīguma prasībām, ja tā ir nedroša Regulas (EK) Nr. 178/2002 14. panta nozīmē: t.i., kaitīga veselībai vai nederīga lietošanai pārtikā (skat. tālāk 12. punktu).
- 6 1990. gada likuma 9. sadaļā noteiktā procedūra nav formulēta kā valsts pilnvarotā veterinārārsta pārsūdzība. Tajā ir noteikta procedūra, saskaņā ar kuru pārtikas aprites vai izpildes iestādes amatpersona var lūgt miera tiesnesi, lai tas pieņem lēmumu par liemeņa iznīcināšanu. Ir sacīts, ka parasti īpašnieks atzīst valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu, ka dzīvnieks nav piemērots lietošanai pārtikā, un labprātīgi to nodod. Bet, kā apgalvo pārsūdzības iesniedzēji, gadījumā, ja īpašnieks to nedara, šī procedūra nodrošina gan i) veidu, kādā valsts pilnvarotais veterinārārsts vai PSA var veikt izpildes pasākumus, kas izriet no valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmuma, gan ii) līdzekļus, ar kuriem īpašnieks var pakļaut šo lēmumu [**orig. 7. lpp.**] pārbaudei tiesā un lūgt miera tiesnesim izlemt, vai liemenis faktiski atbilda pārtikas nekaitīguma prasībām. Viņi atzīst, ka miera tiesnesis nevar lūgt, lai oficiālais veterinārārsts uzliek veselības marķējumu. Viņi tomēr

uzsver, ka ir sagaidāms, ka valsts pilnvarotais veterinārārsts ņem vērā lēmumu un attiecīgi uzliek veselības marķējumu. Turklāt saskaņā ar 1990. gada likumu gadījumā, ja miera tiesnesis neatzīst liemeni par nederīgu lietošanai pārtikā, var tikt izmaksāta kompensācija. Pēc pārsūdzības iesniedzēju domām, šī procedūra ir bijusi Apvienotās Karalistes pārtikas nekaitīguma sistēmas sastāvdaļa kopš 19. gadsimta, un tā turpina darboties saskaņā ar Eiropas Savienības pārtikas nekaitīguma sistēmu, kas ietverta regulās, kas stājās spēkā 2006. gadā.

- 7 PSA atzīst, ka 1990. gada likuma 9. sadaļā paredzētā procedūra būtu tai piemērota kā viens no iespējamiem izpildes līdzekļiem gadījumā, ja kautuves darbinieks mēģinātu laist pārtikas aprītē dzīvnieka liemeni, kuram nav piešķirts valsts pilnvarotā veterinārārsta veselības marķējums. Tomēr tā neatzīst, ka šī procedūra būtu piemērota, un vēl jo mazāk obligāta, lai atrisinātu strīdu par to, vai liemenis ir derīgs lietošanai pārtikā. Miera tiesnesim nav pilnvaru lūgt, lai valsts pilnvarotais veterinārārsts uzliek veselības marķējumu, turklāt PSA apgalvo, ka saskaņā ar 9. sadaļu tam nebūtu iespējams rīkoties citādi, kā vien atzīt, ka liemenis bez šāda marķējuma ir jāiznīcina.
- 8 Lai arī PSA to nav izvirzījusi argumentā, Tiesa norāda, ka būtu pieļaujams, ka CMS kautuves darbinieks lūdz uzsākt pārskatīšanas tiesā procesu *High Court* [Augstākajā tiesā], lai apstrīdētu valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu par to, ka liemeņa gaļa ir nederīga lietošanai pārtikā, un tādējādi liegt veselības marķējumu, vai, lai atceltu paziņojumu par dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu iznīcināšanu. Augstākā tiesa var atcelt valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu jebkura tāda iemesla dēļ, kas lēmumu padara nelikumīgu, tajā skaitā, ja veterinārārsts rīkojas neatbilstošu mērķu interesēs, nepiemēro pareizu juridisko pārbaudi vai, ja viņš pieņem lēmumu, kas ir nepamatots vai kam nav pietiekama pierādījumu pamata. Augstākā tiesa ik pa laikam uzklausa mutvārdu liecības un izdod obligātus rīkojumus, un tai ir pilnvaras piešķirt kompensāciju par Eiropas Cilvēktiesību konvencijā (turpmāk tekstā – “ECK”) noteikto tiesību pārkāpumiem. Tomēr pretēji tam, kas tika minēts iepriekš 3. punkta norādītajā paziņojumā, pārskatīšanas tiesā process nav pārsūdzība pēc būtības.
- 9 Galvenais PSA norādītais iemesls, kāpēc 9. sadaļas procedūra nav piemērojama, ir tas, ka šāda procedūra, kas pēc pārsūdzības iesniedzēju teiktā darbojas faktiski kā apelācijas sūdzība par valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmuma pamatotību, nebūtu saderīga ar sistēmu, kas ietverta ES pārtikas nekaitīguma regulās, kas Apvienotajā Karalistē stājās spēkā 2006. gadā.
- 10 Tāpēc otrs jautājums ir par to, vai 1990. gada likuma 9. sadaļā paredzētās procedūras izmantošana ir saderīga ar pārtikas nekaitīguma sistēmu, kas noteikta Eiropas Savienības tiesību aktos, īpaši Regulā (EK) Nr. 852/2004 par pārtikas produktu higiēnu; Regulā (EK) Nr. 853/2004, ar ko nosaka īpašus higiēnas noteikumus attiecībā uz dzīvnieku [orig. 8. lpp.] izcelsmes pārtiku; Regulā (EK) Nr. 854/2004, ar ko paredz īpašus noteikumus par lietošanai pārtikā paredzētu dzīvnieku izcelsmes produktu oficiālās kontroles organizēšanu; Regulā (EK) Nr. 882/2004 par oficiālo kontroli, ko veic, lai nodrošinātu atbilstības pārbaudi

saistībā ar dzīvnieku barības un pārtikas aprites tiesību aktiem un dzīvnieku veselības un dzīvnieku labturības noteikumiem; un Regulā (EK) Nr. 1069/2009, ar ko nosaka veselības aizsardzības noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem un atvasinātajiem produktiem, kuri nav paredzēti cilvēku patēriņam. Piemērojama ir arī iepriekšminētā Regula (EK) Nr. 178/2002, ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības.

- 11 Trešais jautājums ir par to, vai Regula (EK) Nr. 882/2004 pieļauj pārsūdzības procedūru un, ja tas tā ir, vai ar šādu pārsūdzību būtu iespējams apstrīdēt valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu par lietu pēc būtības, vai arī pietiek ar ierobežotāku pārsūdzības apjomu, kas saistīts ar valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmuma un paziņojuma par dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu iznīcināšanu pārskatīšanu tiesā saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 882/2004 prasībām.

Attiecīgie ES tiesību akti

- 12 Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 178/2002 2. pantu ““pārtika” ir jebkura [...] viela vai produkts, kas paredzēts cilvēkiem uzturam vai ko saprātīgi paredzamos apstākļos cilvēki varētu lietot uzturā”. Starp lietas dalībniekiem nav strīda par to, ka liemenis ar 77. kārtas numuru kaušanas laikā bija “pārtika”, un tāds bija arī pēc tam, kad valsts pilnvarotais veterinārārsts pieņēma lēmumu, atzīstot to par nederīgu lietošanai pārtikā. Regulas (EK) Nr. 178/2002 14. pantā noteikts, ka pārtiku nelaiž tirgū, ja tā nav nekaitīga. Pārtika nav nekaitīga, ja domā, ka tā: a) var kaitēt veselībai, b) nav derīga lietošanai cilvēku uzturā. Regulas (EK) Nr. 853/2004 5. panta 1. punkts paredz, ka pārtikas aprītē iesaistītie tirgus dalībnieki, piemēram, kautuves nelaiž tirgū dzīvnieku izcelsmes produktu, ja šim produktam nav veselības marķējuma saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 854/2004 (vai identifikācijas marķējuma, ja minētā regula neparedz veselības marķējumu).
- 13 Regula (EK) Nr. 854/2004 paredz īpašus noteikumus par oficiālo kontroļu organizēšanu attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktiem (1. panta 1. punkts). Oficiālo kontroļu veikšana atbilstoši šai regulai neierobežo pārtikas aprītē iesaistīto tirgus dalībnieku primāro juridisko atbildību par pārtikas nekaitīguma nodrošināšanu, kā noteikts Regulā (EK) Nr. 178/2002 (1. panta 3. punkts). Ir vairāku veidu kontroles. Piemēram, 4. pants paredz oficiālo kontroli, lai pārbaudītu pārtikas aprītē iesaistītā tirgus dalībnieka atbildību prasībām, ieskaitot labas higiēnas prakses un to procedūru revīzijas.
- 14 Saskaņā ar 5. pantu dalībvalstīm jānodrošina, ka oficiālās kontroles attiecībā uz svaigu gaļu notiek saskaņā ar I pielikumu. Saskaņā ar 5. panta 1. punktu valsts pilnvarotais veterinārārsts, cita starpā, veic inspekciju kautuvēs saskaņā ar vispārīgajām prasībām, kas noteiktas I pielikuma I sadaļas II nodaļā, kā arī saskaņā ar īpašajām **[oriģ. 9. lpp.]** prasībām, kas noteiktas IV sadaļā. Saskaņā ar 5. panta 2. punktu mājas nagaiņu, piemēram, liellopu, veselības marķēšanu veic kautuvēs saskaņā ar I pielikuma I sadaļas III nodaļu; veselības marķējumu piemērošanas noteikums ir šāds:

“Veselības marķējumus uzliek valsts pilnvarotais veterinārārsts vai arī tos uzliek uz šāda veterinārārsta atbildību, ja oficiālās kontrolēs nav atklāti nekādi trūkumi, kas padarītu gaļu nederīgu pārtikai.”

- 15 I pielikumā ir norādīti detalizēti noteikumi attiecībā uz pirmskaušanas un pēckaušanas inspekcijām (kā tās jāveic un kas tās veic), veselības marķējumu uzlikšanu un inspekcijas rezultātu paziņošanu. III sadaļas IV nodaļā ir noteiktas detalizētas prasības valsts pilnvaroto veterinārārstu un viņu palīgu (piemēram, inspektoru, kas uzrauga gaļas higiēnas prasību ievērošanu) kvalifikācijai un prasmēm.
- 16 Regulā (EK) Nr. 854/2004 nav definēta “oficiālā kontrole”, kā arī nav noteikti īpaši izpildes pasākumi vai sankcijas par tās pilnvaroto kontroles noteikumu neievērošanu. Regulas 1. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir paredzēts, ka to piemēro papildus Regulai (EK) Nr. 882/2004, un 2. panta 2. punkta b) apakšpunkts paredz, ka vajadzības gadījumā piemēro Regulā (EK) Nr. 882/2004 minētās definīcijas. Regula (EK) Nr. 882/2004 paredz vispārīgus noteikumus par oficiālās kontroles veikšanu, kuru mērķi ir dažādi, tostarp novērst risku, kam pakļauti cilvēki un dzīvnieki, un aizsargāt patērētāju intereses tirdzniecībā ar dzīvnieku barību un pārtiku (1. panta 1. punkts). Šī regula “neierobežo konkrētus Kopienas noteikumus par oficiālo kontroli” (1. panta 3. punkts). “Oficiālā kontrole” ir jebkāda veida kontrole, kuru kompetentā iestāde vai Kopiena veic tādēļ, lai pārbaudītu atbilstību dzīvnieku barības un pārtikas aprites tiesību aktiem un dzīvnieku veselības un dzīvnieku labturības noteikumiem” (2. panta 1. punkts). “Neatbilstība” ir neatbilstība dzīvnieku barības un pārtikas aprites tiesību aktiem un dzīvnieku veselības un labturības aizsardzības noteikumiem” (2. panta 10. punkts).
- 17 Regulas (EK) Nr. 882/2004 41. un 42. apsvērumā cita starpā noteikts, ka pārtikas aprites tiesību aktu pārkāpumi var apdraudēt cilvēka veselību, tādēļ uz šādiem pārkāpumiem jāattiecinā efektīvi, preventīvi un proporcionāli valsts līmeņa pasākumi, kam jāietver dalībvalstu kompetento iestāžu veikta administratīva rīcība. 43. apsvērumā noteikts:

“Uzņēmējiem jābūt tiesīgiem pārsūdzēt lēmumus, kurus kompetentā iestāde pieņēmusi oficiālās kontroles rezultātā, un tikt informētiem par šādām tiesībām.” **[oriģ. 10. lpp.]**

Tiesa norāda, ka regulas franču valodas versijā ir lietota attiecīgā frāze “Les exploitants devraient avoir un droit de recours [...]” un vācu valodas versijā “Unternehmer sollten [...] Rechtsmittel einlegen können [...]”.

- 18 Regulas (EK) Nr. 882/2004 VII sadaļā ir paredzēti izpildes pasākumi, un I nodaļā attiecīgi ietverti valsts izpildes pasākumi. Saskaņā ar 54. panta 1. punktu, ja kompetentā iestāde konstatē neatbilstību, tad tā rīkojas, lai nodrošinātu to, ka

uzņēmējs labo radušos stāvokli. Lemjot par to, kā rīkoties, “ņem vērā neatbilstības veidu un pagātnē reģistrētās neatbilstības saistībā ar konkrēto uzņēmēju”. 54. panta 2. punktā sniegts neizsmeļošs to pasākumu saraksts, kuriem vajadzības gadījumā jābūt pieejamiem. Tajos ietilpst: b) pārtikas laišanas tirgū ierobežojums vai aizliegums; c) vajadzības gadījumā, rīkojuma došana par pārtikas atsaukšanu, izņemšanu no noliktavas un/vai iznīcināšanu; un h) visi pārējie pasākumi, kurus kompetentā iestāde uzskata par piemērotiem. Saskaņā ar 54. panta 3. punktu kompetentā iestāde attiecīgajam uzņēmējam izsniedz rakstisku paziņojumu par tās lēmumu, kā arī norāda šā lēmuma iemeslus un “sniedz informāciju par šādu lēmumu pārsūdzības tiesībām un par piemērojamo procedūru un termiņiem”. Tiesa norāda, ka franču valodas versijā šis teksts minēts kā “des informations sur ses droits de recours contre de telles decisions, ainsi que sur la procedure et les delais applicables” un vācu valodas versijā ir izmantota frāze “sein Widerspruchsrecht”.

- 19 Saskaņā ar 55. pantu dalībvalstis paredz noteikumus par sankcijām, kas piemērojamas dzīvnieku barības un pārtikas aprites tiesību aktu pārkāpumiem, un veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu sankciju īstenošanu. “Noteiktajām sankcijām jābūt efektīvām, samērīgām un preventīvām.”

Lietas dalībnieku viedokļi

- 20 Pārsūdzības iesniedzēji apgalvo, ka 1990. gada likuma par pārtikas nekaitīgumu 9. sadaļā noteiktā procedūra ir piemērojama tādos gadījumos kā šis un nav pretrunā ES regulās paredzētajiem noteikumiem; patiesībā šāda vai tamlīdzīga veida procedūra ir paredzēta Regulas (EK) Nr. 882/2004 54. pantā. Kopumā tie apgalvo sekojošo:

1) Procedūra, kas minēta 1990. likuma par pārtikas nekaitīgumu 9. sadaļā, tika piemērota atbilstoši ļoti līdzīgam regulējumam, kurš bija pieņemts saskaņā ar ES direktīvām, pirms stājās spēkā iepriekš minēto regulu kopums. Nav pierādījumu, ka šāda procedūra ir radījusi jebkādas praktiskas grūtības. Ja tā netika uzskatīta par neatbilstošu šim regulējumam, nav iemesla uzskatīt, ka tā neatbilst pašreizējai procedūrai. Patiešām, 2006. gadā, kad regulas stājās spēkā, rokasgrāmatā *Meat Hygiene Service Manual of Official Controls* apgalvots (un turpināts apgalvot neilgi pirms tam, kad sāka šīs lietas izskatīšana), ka gadījumā, ja valsts pilnvarotais veterinārārsts nebija pārliecināts, ka gaļa [oriģ. 11. lpp.] bija derīga lietošanai pārtikā un brīvprātīga tās nodošana nesekoja, tam ir pienākums izņemt gaļu saskaņā ar 9. sadaļu un nodot to miera tiesneša rīcībā, lai atzītu to par nederīgu lietošanai pārtikā. Vismaz šī ir norāde uz līdzšinējo praksi atbilstoši ļoti līdzīgam regulējumam, kam sekoja pašreizējās ES regulas, un ko PSA kā kompetentā iestāde sākotnēji pieņēma kā nostāju saskaņā ar regulām.

2) Regulā (EK) Nr. 854/2004 paredzētās oficiālās kontroles papildina vispārīgos noteikumus, kas noteikti Regulā (EK) Nr. 882/2004. Šie

noteikumi attiecas uz dzīvnieku izcelsmes pārtiku. Tomēr tajos nav minēti izpildes pasākumi un sankcijas. Tāpēc nav pārsteidzoši, ka tie neparedz pārsūdzības tiesības attiecībā uz valsts pilnvarotā veterinārārsta un kompetentās iestādes lēmumiem. Izpildes pasākumi un sankcijas ir paredzētas Regulā (EK) Nr. 882/2004. Regula (EK) Nr. 854/2004 paredzēta, lai tā darbotos kopā ar Regulu (EK) Nr. 882/2004. Regulas (EK) Nr. 882/2004 43. apsvērumā paredzēts, ka tādā gadījumā kā šis uzņēmējiem jābūt tiesībām pārsūdzēt lēmumus. 54. un 55. pants ir piemērojams visa veida neatbilstībai ar Regulu (EK) Nr. 854/2004, atsevišķos gadījumos ieskaitot neatbilstību šīs regulas 5. pantam, kā arī vispārīgākai neatbilstībai, kas noteikta 4. pantā. Atsauces, kas minētas 54. panta 2. punktā attiecībā uz pārtikas laišanas tirgū aizliegumu un rīkojuma došanu par pārtikas iznīcināšanu, ir nepārprotamas, lai atrisinātu neatbilstību 5. pantam. Darbībai, kas vērsta uz visa veida neatbilstību, jāpiemēro 54. panta 3. punkts. Šie panti kopā ar 43. apsvērumu dod tiesības pārsūdzēt valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu.

3) Nevienā no regulām nav aizliegta 1990. gada likuma 9. sadaļā noteiktā procedūra. Tā nosaka ne tikai līdzekļus, ar kuru palīdzību kompetentā iestāde var izpildīt Regulas (EK) Nr. 854/2004 prasības attiecībā uz neatbilstību, bet arī nodrošina uzņēmumu ar iespējām apstrīdēt valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu par to, ka liemenis pēc būtības ir nederīgs lietošanai pārtikā. Miera tiesnesis var (un tam vajadzētu) uzklaut ekspertu ziņojumus, lai noskaidrotu konkrētos apstākļus. Lai gan veselības marķējumu var uzlikt tikai valsts pilnvarotais veterinārārsts, pārsūdzības iesniedzēji uzskata, ka saskaņā ar 9. sadaļu miera tiesnesis var pieņemt lēmumu, kura rezultātā var tikt piešķirta kompensācija gadījumā, ja veselības marķējums ir nepamatoti aizturēts.

4) Kad valsts pilnvarotais veterinārārsts veic gaļas inspicēšanu, secina, ka tā ir nederīga lietošanai pārtikā, un pieņem lēmumu par to, liemenis joprojām ir "pārtika" iepriekšminēto regulu nozīmē. Tas nav kļuvis par "dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu" Regulas (EK) Nr. 1069/2009 nozīmē, ar ko nosaka veselības aizsardzības noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem. Dzīvnieku izcelsmes blakusprodukti ir "dzīvnieku veseli ķermeņi vai to daļas, dzīvnieku izcelsmes produkti vai citi produkti, kas iegūti no dzīvniekiem, kas nav paredzēti cilvēku patēriņam" (3. panta 1. punkts). Kamēr procedūra par liemeņa atzīšanu par nederīgu lietošanai pārtikā nav pabeigta, pārtikas aprītē iesaistītais tirgus dalībnieks joprojām paredz liemeni kā derīgu lietošanai pārtikā. [oriģ. 12. lpp.]

5) Procedūras, kurā pieņemts lēmums atzīt gaļu par nederīgu lietošanai pārtikā, tiesiskās uzraudzības mehānisma nodrošināšana ir noteikta Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 17. pantā (līdzvērtīgs ECK 1. protokola 1. pantam), kas aizsargā tiesības uz īpašumu; lasīt ar 47. pantu, kas paredz, ka ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Eiropas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību

aizsardzību. Tas būtu pārkāpums, ja pārtikas apritē iesaistītajam tirgus dalībniekam tiktu atņemtas tiesības uz liemeni kā īpašumu – vai izteikta prasība liemeni iznīcināt kā dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu, tādējādi padarot to bezvērtīgu – bez pienācīga pamatojuma vai kompensācijas.

6) Pārskatīšana tiesā nav pārsūdzība, kas atbilst Regulā (EK) Nr. 882/2004 noteiktajām pārsūdzības tiesībām. Regula (EK) Nr. 882/2004 nosaka, ka ir jābūt iespējai pārsūdzēt valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu pēc būtības, pārsniedzot to, kas ir iespējams pārbaudē tiesā.

21 Turpretim kompetentā iestāde PSA apgalvo, ka gadījumā, ja tiktu piemērota 1990. gada likuma 9. sadaļā norādītā procedūra nolūkā apstrīdēt valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu pēc būtības saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 854/2004 5. pantu, šī procedūra būtu pretrunā regulās noteiktajai kārtībai. PSA atzīst, ka lēmuma likumību var apstrīdēt pārskatīšanas tiesā procesā, kā minēts iepriekš. Kopumā PSA apgalvo, ka:

1) Regulas (EK) Nr. 854/2004 prasības ir *lex specialis* attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes produktiem. Regula (EK) Nr. 882/2004 neierobežo konkrētus Kopienas noteikumus par oficiālo kontroli (1. panta 3. punkts). Tāpēc, kad tas nepieciešams, Regula (EK) Nr. 854/2004 ir prioritāra attiecībā pret Regulu (EK) Nr. 882/2004.

2) Pastāv atšķirība starp tām funkcijām, kuras valsts pilnvarotais veterinārārsts uzņemas saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 854/2004 4. pantu, un tām, ko tas uzņemas saskaņā ar šīs regulas 5. pantu. Sākotnējās attiecas uz oficiālo kontroli, lai pārbaudītu pārtikas apritē iesaistītā tirgus dalībnieka atbilstību vispārējām prasībām, to skaitā, labas higiēnas prakses. Tiek pieņemts, ka šai funkcijai var piemērot Regulas (EK) Nr. 882/2004 54. pantu. Tomēr jānorāda, ka, neraugoties uz 43. apsvēruma formulējumu, 54. panta 3. punkts nesniedz tik tālu, lai tieši paredzētu pārsūdzības tiesības.

3) Atsevišķu liemeņu inspicēšanas un veselības marķējuma uzlikšanas funkcija saskaņā ar 5. pantu ir diezgan atšķirīga no oficiālās kontroles funkcijas, kas noteikta 4. pantā. Vienīgi valsts pilnvarotais veterinārārsts (ar palīdzību, kas ir atļauta saskaņā ar šo regulu) ir atbildīgs par lēmumu uzlikt veselības marķējumu, kas ir obligāts **[oriģ. 13. lpp.]** nosacījums gaļas laišanai tirgū. Šo funkciju nevar veikt neviens cits kā valsts pilnvarotais veterinārārsts. Veselības marķējumu uzliek tikai tad, ja “ja oficiālās kontrolēs nav atklāti nekādi trūkumi, kas padarītu gaļu nederīgu pārtikai”. Šis “dubultnegatīvās izsvēršanas” tests atbilst vispārīgajam mērķim, kas noteikts Regulas (EK) Nr. 178/2002 1. panta 1. punktā, lai “saistībā ar pārtiku nodrošinātu cilvēku veselības un patērētāju interešu augstu aizsardzības līmeni”. Tas tā var būt, ka gaļa paliek “pārtika” arī pēc tam, kad valsts pilnvarotais veterinārārsts ir pieņēmis lēmumu neuzlikt veselības

marķējumu, taču pēc šāda lēmuma gaļu nevar likumīgi paredzēt lietošanai pārtikā.

4) Valsts pilnvarotā veterinārārsta kvalifikācija un pieredze ir precīzi noteikta, lai nodrošinātu, ka viņš/viņa ir atbilstoši kvalificēts, lai uzņemtos šo lēmuma pieņemšanas funkciju (ar palīdzību, kas ir atļauta saskaņā ar šo regulu). Lēmums par veselības marķējuma uzlikšanu liemenim neatbilstu Regulas (EK) Nr. 854/2004 prasībām, ja to pieņemtu persona vai iestāde, kas nav valsts pilnvarotais veterinārārsts saskaņā ar 5. panta 2. punktu un kurai nav šīs kvalifikācijas un pieredzes, piemēram, miera tiesnesis, kas rīkojas saskaņā ar 1990. gada likuma 9. sadaļu, pat ja šo lēmumu pieņem ar katras puses sniegtajiem ekspertu ziņojumiem.

5) Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 17. pants (un ECK Pirmā protokola 1. pants) atļauj kontrolēt īpašuma izmantošanu, ja tas ir samērīgs līdzeklis leģitīma mērķa sasniegšanai (atsauce uz *Booker Aquaculture Ltd* (kas veic komercdarbību kā *Marine Harvest McConnell/Scottish Ministers* (apvienotās lietas C-20/00 un C-64/00) [2003] ECR I-7411). Iepriekš minētais mērķis neapšaubāmi ir likumīgs, un izvēlētie līdzekļi ir samērīgi. 17. pants nepiešķir tiesības apstrīdēt šādas kontroles ieviešanu.

6) Ja ir prasība, ka saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu attiecībā uz valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu ir jābūt pārsūdzēšanas tiesībām, to apmierina ar iepriekš izklāstīto tiesu kontroli. Tiesu kontrole arī atbilst visām prasībām, kas noteiktas KM 17. pantā (vai ECK Pirmā protokola 1. pantā) par iespēju veikt OV darbību tiesisku kontroli.

Secinājumi

22 Šajā lūgumā Eiropas Savienības Tiesai tiek jautāts, vai pārsūdzības iesniedzēju interpretācija attiecībā uz 1990. gada likuma 9. sadaļu ir pareiza un vai miera tiesnesim ir tiesības pieņemt lēmumu, kā rezultātā tiek piešķirta kompensācija, gadījumā, ja viņš uzskata, ka liemenim vajadzēja būt uzliktam veselības marķējumam **[oriģ. 14. lpp.]**. Lai izvērtētu šo pārsūdzību, Apvienotās Karalistes Augstākā tiesa uzdod Eiropas Savienības Tiesai šādus jautājumus:

1) Vai ar Regulām (EK) Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004 netiek pieļauta procedūra, atbilstoši kurai *Justice of the Peace* [miera tiesnesis] saskaņā ar *Food Safety Act 1990* [1990. gada Likuma par pārtikas nekaitīgumu] 9. sadaļu pieņem lēmumu lietā pēc būtības un, pamatojoties uz ziņojumiem, kurus snieguši katra lietas dalībnieka pieaicinātie eksperti, izlemj, vai liemenis neatbilst pārtikas nekaitīguma prasībām?

2) Vai ar Regulu (EK) Nr. 882/2004 ir piešķirtas pārsūdzības tiesības attiecībā uz valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu, kas pieņemts saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu, par to, ka liemeņa gaļa nav

derīga lietošanai pārtikā, un, ja tas tā ir, kāda pieeja būtu jāpiemēro, pārskatot valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmuma pamatotību pārsūdzībā šādā lietā?

DARBBA VERSIJA